

Keski-Suomen sairaanhoitopiiri
Arviointikertomus 2013

Sisällysluettelo

1. Lautakunnan toiminta
2. Vuoden 2012 arviointikertomuksen johdosta tehtyjen toimenpiteiden arviointi
3. Potilasturvallisuuden parantaminen
4. Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen
  - Toiminnalliset tavoitteet
  - Taloudelliset tavoitteet
  - Talouden tasapaino
5. Henkilöstö
6. Havainnot vuoden 2013 arviointikohteista
  - Jämsän ja Kuhmoisten eron vaikutukset
  - Liikelaitos KesLabin tiloihin tutustuminen
  - Liikelaitos Pesulan tiloihin tutustuminen
  - Liikelaitos Seututerveyskeskuksen esittely
  - Liikelaitos Caterinan tiloihin tutustuminen
  - Sisäilmaongelmien takia tehtävät tiivistyskorjaukset
  - Turvallisuustekniikka
  - Perussopimuksen tilanne
  - Omistajapolitiikka
7. Sopimusohjausneuvottelut
8. Vertailu muiden Erva-alueen sairaanhoitopiirien kehitykseen
9. Esitys valtuustolle

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2013

1. Lautakunnan toiminta

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on kuntalain 71 §:n mukaan arvioida, ovatko valtuuston talousarviossa asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet. Kuntayhtymän tarkastussäännön mukaan lautakunnan on toimitettava vuosittain arviointinsa tulokset valtuustolle viimeistään kaksi viikkoa ennen tilintarkastuskertomuksen valtuustokäsittelyä.

Sairaanhoitopiirin valtuusto valitsi 12.4.2013 toimikaudeksi 2013–2016 tarkastuslautakuntaan seuraavat jäsenet ja varajäsenet:

JÄSEN	VARAJÄSEN
Esko Tammenoja Laukaa puheenjohtaja	Anna Koivu Jyväskylä
Tiina Minkkinen Viitasaari varapuheenjohtaja	Pentti Kytölä Konnevesi
Tapani Mäki Jyväskylä	Simo Jämsä Keuruu
Pia Nyman Jyväskylä	Mirja Drake Viitasaari
Hellevi Saarenpää Jyväskylä	Eero Kinnunen Saarijärvi

Tarkastuslautakunnan sihteerinä on toiminut sisäinen tarkastaja Jarmo Jäspi ja teknisenä sihteerinä toimistosihteerinä Marja-Liisa Tuikkanen.

Kuntalain 72 §:n mukaisesti hallinnon ja talouden tarkastamista varten on valittu JHTT-yhteisöksi KPMG Kunta Oy (KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy), jonka vastuunalaisena tilintarkastajana on toiminut JHTT Paula Hellén-Toivanen.

Tarkastuslautakunta määritteli arvioinnin painopisteiksi vuodelle 2013 Jämsän ja Kuhmoisten eroamisen vaikutukset ja sairaanhoitopiirin talouden.

Tarkastuslautakunta otti työskentelyssään käyttöön esitietolomakkeen, joka lähetettiin etukäteen kuultaville. Tarkastuslautakunnan näkökulmasta tarkoituksena oli saada esityksistä enemmän hyötyä ja varmistaa, että olennaiset asiat tulevat käsitellyiksi. Esitietolomakkeen toivottiin helpottavan alustajien valmistautumista esitykseen.

Tarkastuslautakunta on tehtävän suorittamiseksi kokoontunut 10 kertaa ja perehtynyt toimintakertomukseen. Tilintarkastaja ja sisäinen tarkastaja ovat raportoineet tarkastuslautakunnalle havainnoistaan. Tarkastuslautakunta osallistui KYS:n erityisvastuu-

alueen tarkastuslautakuntien yhteiseen kokoukseen syyskuussa Kuopiossa. Tarkastuslautakunta kuuli kokouksissaan sairaanhoitopiirin johtaja Juha Kinnusta, johtajayli­lääkäri Markku Voutilaista, hallintoylihoitaja Kaija Heikuraa, talousjohtaja Matti Häyrystä, talousjohtaja Aija Suntioista, turvallisuuspäällikkö Hannu Ahtolaa, potilasturva­koordinaattori Tuula Saarikoskea, tutkimuskoordinaattori Eija Puolakkaa ja henkilös­ttöjohtaja Eeva Aarniota.

Tarkastuslautakunta teki seuraavat tutustumiskäynnit:

- Liikelaitos Keslabin tiloihin: Liikelaitoksen toimintaa esittelivät vs. liikelaitoksen johtaja Jaakko Uksila ja ylikemisti Elina Porkkala-Sarataho.
- Liikelaitos Pesulan tiloihin: Liikelaitoksen toimintaa esitteli liikelaitoksen johtaja Harri Lepoaho.
- Perusterveydenhuollon liikelaitos Keski-Suomen seututerveyskeskuksen toiminta esitteli toimitusjohtaja Reijo Räsänen.
- Liikelaitos Caterinan tiloihin: Liikelaitoksen toimintaa esitteli va. liikelaitoksen johtaja Merja Tarasow.
- Sädesairaalassa toteutettaviin muutostöihin ja tiivistyskorjaukseen: Tekninen johtaja Raimo Koskela, kiinteistö­päällikkö Riitta Ilmasti ja työnjohtaja Vesa Kääriäinen esittelivät tiivistyskorjauksen toteuttamista.

Tarkastuslautakunnan tekemät tutustumiskäynnit antoivat kattavan kokonaiskuvan toimipaikoista ja yksikköjohtajien esitykset avasivat hyvin toimintaa ja taloutta tarkastuslautakunnalle.

Tarkastuslautakunta on saanut selvityksen ostolaskujen kierrosta, kuntalaskutuksesta, ensihoidon ennakkolaskutuksesta, potilasturvallisuudesta, turvallisuustekniikasta, tilinpäätöksestä ja henkilöstökertomuksesta.

Tarkastuslautakunta on tavannut valtuuston ja hallituksen puheenjohtajiston sekä hallituksen kokoukseen osallistuvat viranhaltijat yhteisessä keskustelutilaisuudessa joulukuussa. Tilaisuudessa käsiteltiin sopimusohjausneuvotteluja ja sairaanhoitopiirin talouden tasapainoa, Uusi sairaala –hanketta ja palvelujen ulkoistamisen vaikutuksia riskeihin, sisäiseen valvontaan ja osto-osaamiseen.

Tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa sekä erillisessä henkilöstökertomuksessa on selvitetty vuoden 2013 toimintaa. Tarkastuslautakunnan arvion mukaan ne antavat riittävän kuvan sairaanhoitopiirin toiminnasta ja taloudesta.

Tarkastuslautakunta esittää omassa arviointikertomuksessaan lähinnä niitä asioita, joita se painottaa tai joihin se on toimintavuoden aikana yksityiskohtaisemmin tutustunut sekä arvioi sitä, onko edellisen tarkastuslautakunnan vuotta 2012 koskevan arviointikertomuksen havainnot huomioitu.

2. Vuoden 2012 arviointikertomuksen johdosta tehtyjen toimenpiteiden arviointi

Valtuusto hyväksyi 14.6.2013 kokouksessaan vuoden 2012 toimintakertomuksen, tilinpäätöksen ja myönsi vastuuvapauden tilivelvollisille tilikaudelta 2012. Edelleen val-

tuusto pyysi tarkastuslautakunnan esityksen mukaisesti hallituksen selvitykset potilaan hoidosta ja taloudesta.

Valtuusto käsitteli ja hyväksyi hallituksen antamat selvitykset kokouksessaan 3.10.2013.

3. Potilasturvallisuuden parantaminen

Sairaanhoitopiirille on valmistunut Terveystieteiden tutkimuskeskuksen laatiman potilasturvallisuuden täytäntöönpanosta. Suunnitelma kirjoitettiin projektityönä Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen vuosina 2012 – 2013 toteuttaman Potilasturvallisuutta taidolla – ohjelman valtakunnallisten ohjeiden mukaisesti. Maakunnan alueen perusterveydenhuollon laitoksilla on yhtenäinen pohja suunnitelmasta ja siihen sisältyvästä potilasturvallisuuspolitiikasta. Projektityön aikana on laadittu myös maakunnalliset potilasturvallisuuden strategiset tavoitteet. Hallitus on hyväksynyt potilasturvallisuussuunnitelman kokouksessaan 18.3.2014.

Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen tuottama Potilasturvallisuutta taidolla – verkkokoulutus saatiin sairaanhoitopiirin alueella käyttöön keväällä 2013. Sairaanhoitopiirin johtoryhmässä päätettiin, että kaikkien potilastyötä tekevien työntekijöiden on suoritettava kymmenestä kurssista koostuva verkkokoulutus vuoden 2014 loppuun mennessä, mutta sitä suositeltiin myös koko henkilökunnalle.

Ennen verkkokoulutuksen aloittamista selvitettiin yleiskuva sairaanhoitopiirin potilasturvallisuuskulttuurin tasosta ns. TUKU-kyselyllä. Se on VTT:n suomalaisten tutkijoiden kehittämä, nimenomaan terveydenhuollon organisaatioille soveltuva nettikysely. Kyselystä saatujen vastausten perusteella toimialueiden välillä on joissakin muuttujissa tilastollisesti merkitseviä eroja. Työntekijöiden arvio esimiesten tuesta turvalliseen toimintaan ja muutosten johtamisesta on jäänyt kriittisen rajan kohdalle tai sen alapuolelle. Sairaanhoitopiirin johtoryhmässä päätettiin, että toimialueilla käytyjen keskustelujen jälkeen kehittämistä vaativat asiat esitellään johtoryhmälle keväällä 2014.

Tarkastuslautakunta korostaa potilasturvallisuuden merkitystä yhtenä tulevaisuuden menestystekijänä.

Tarkastuslautakunta esittää valtuustolle, että se pyytää hallitukselta selvityksen potilasturvallisuussuunnitelman jalkauttamisesta ja arvion potilasturvallisuuden tilasta sairaanhoitopiirissä.

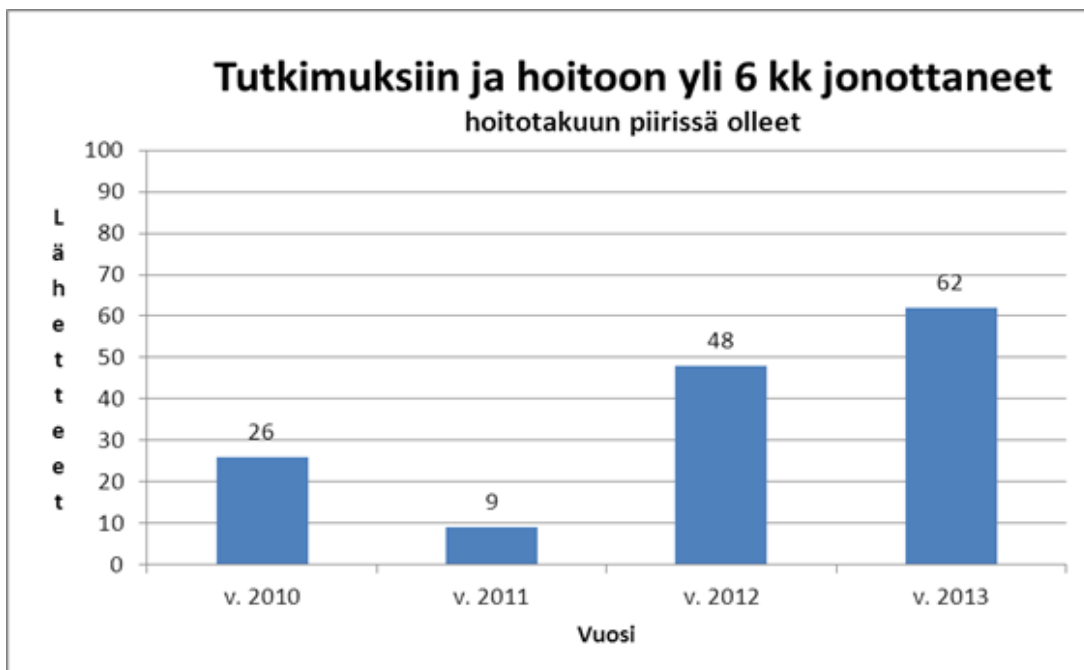
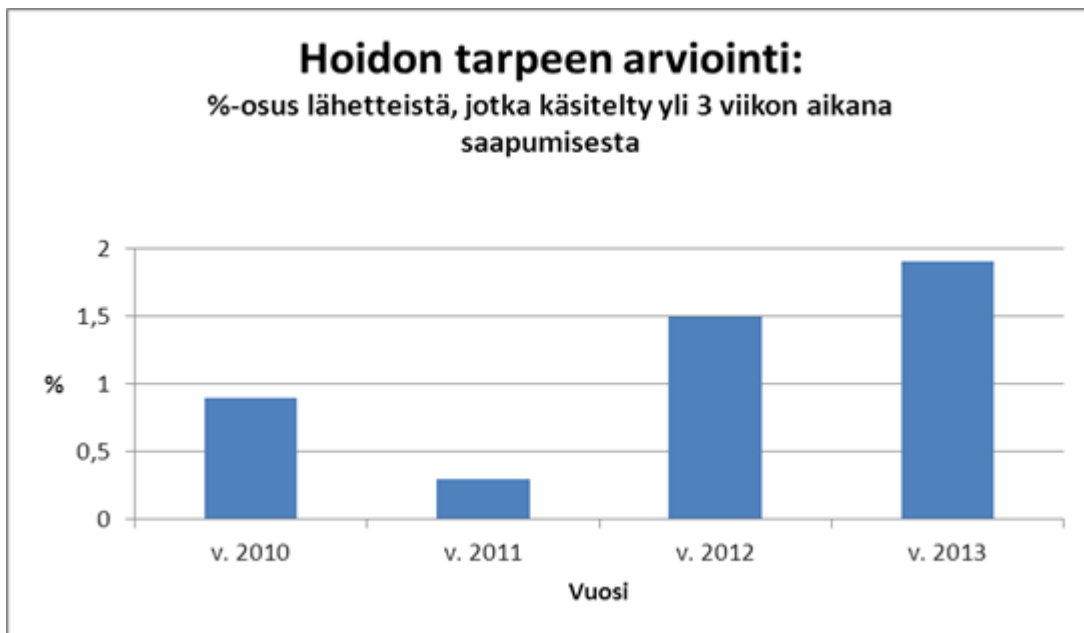
4. Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Hyväksyessään vuoden 2013 talousarvion 14.12.2012 valtuusto vahvisti toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Valtuusto ei määritellyt sitovia toiminnallisia tavoitteita lainkaan. Taloudellisiksi sitoviksi tavoitteiksi määriteltiin palvelujen myyntitulot jäsenkunnille ja tilikauden tulos sekä Uusi sairaala –hankkeen määräraha, toiminnan muutosten vaatimat tilajärjestelyt ja muut investoinnit. Liikelaitosten osalta hyväksyttiin sitoviksi taloudellisiksi tavoitteiksi investointien kokonaismäärä ja pääoman tuotto. Sitoviksi pääomarahoitukseen eriksi valtuusto päätti lainojen määrän.

Toimintakertomuksessa on selostettu kattavasti toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista.

Toiminnalliset tavoitteet

Sairaanhoitopiirissä ei ole asetettu valtuustoon nähden sitovia toiminnallisia tavoitteita. Tarkastuslautakunta on tarkastellut lähemmin ns. hoitotakuun toteutumista, koska sitä seurataan maan laajuisesti.

Hoitotakuulain asettamista velvoitteista sairaanhoitopiiri on selvinnyt tavoitteiden mukaisesti, vaikka hoidon tarpeen arviointia yli kolmen viikon ajan odottaneiden määrä ja tutkimuksiin ja hoitoon yli kuusi kuukautta jonottaneiden määrä on hieman kasvanut.

Tarkastuslautakunta esittää valtuustolle, että se pyytää hallitusta määrittelemään myös sitovat toiminnalliset tavoitteet vuoden 2015 talousarvioon. Ne auttaisivat muodostamaan käsitystä toiminnan keskeisimmistä tavoitteista ja niiden toteutumisesta. Vain taloudellisten sitovien tavoitteiden määrittelemineen ohjaa painottamaan vain talouden näkökulmaa. Tarkastuslautakunnan mielestä toiminnan ja talouden kytkös tulisi näkyä selvemmin.

Taloudelliset tavoitteet

TAVOITTEET Korjattu talousarvio kv 3.10.2013	Arvio
Palveluiden myynti jäsenkunnille	Meni yli arvion
Liiketulos	Meni yli arvion
Investoinnit	
Uusi sairaala	Jäi alle arvion
Toiminnan muutosten vaatimat tilajärjestelyt	Meni yli arvion
Muut investoinnit	Meni yli arvion
Liikelaitosten investoinnit	Jäi alle arvion
Pääomarahoitus	
Pitkäaikaiset lainat	Jäi alle arvion
Pitkäaikaisten lainojen lyhennys	Meni yli arvion
Sisäinen laina Seututerveyskeskus	Tavoite toteutui
Liikelaitosten sijoitetun pääoman tuotto	Tavoite toteutui

Taloudellisista tavoitteista ylittyi palveluiden myynti jäsenkunnille, joka ylitti talousarvion 4,4 %. Vuonna 2012 ylitys oli 2 %. Tarkastuslautakunta painottaa, että talousarvion realistisuuteen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Toimintakulut kasvoivat vain 0,4 % vuodesta 2012, mitä tarkastuslautakunta pitää positiivisena asiana.

Toimialueiden taloudellisten tavoitteiden toteutuminen (+=ylittyi, -=alittui)

	Toiminnan tulot	Hoitopalvelutulot jäsenkunnilta	Toiminnan menot
Operatiivinen toimialue	+	+	+
Konservatiivinen toimialue	+	+	+
Psykiatrinen toimialue	-	-	-
Päivystysalue	+	+	+
Lääkinnällinen toimialue	+	+	+
Tukipalvelut	+	+	-

Toimialueiden taloudellisten tavoitteiden toteutuminen oli samansuuntaista lukuun ottamatta psykiatriasta toimialuetta.

Talouden tasapaino

Sairaanhoitopiirillä on aikaisempia alijäämiä 11,4 milj. €. Vuonna 2013 tuli ylijäämää 1,7 milj. €, joten vuoden 2013 lopussa on alijäämää 9,7 milj. €. Kehitys on toki oikean suuntainen, mutta tällä vauhdilla alijäämien kattaminen kestäisi kuusi vuotta. Jo edellinen tarkastuslautakunta on kiinnittänyt huomiota talouden tasapainoon. Sairaanhoitopiirin maksuvalmius on edelleen heikko.

Talouden tasapainon merkitys korostuu, kun tulevassa kuntalain kokonaisuudistuksessa on ennakkotiedon mukaan alijäämän kattamisvelvollisuus ulotettu koskettamaan myös kuntayhtymiä.

Hallituksen hyväksymien menojen sopeuttamisen toimenpideohjelmien toteutumisesta on kerrottu aina asianomaisessa kohdassa. Niitä ei ole koottu yhteen kohtaan.

Ohjeista keskeisimpiä ovat:

- Henkilötyöpanoksen leikkaaminen 80 htv
- Perustyötä kalliimpia työtapoja vähennetään
- Asiantuntijapalvelujen käyttöä rajoitetaan
- Materiaalivirtoja tehostetaan ja tuottajia kilpailutetaan
- Tilojen käyttöä optimoidaan
- Hoidon porrastuksen/työnajon tarkentaminen pth/esh välillä
- Hoito- ja toimintaprosessien kehittäminen

Tarkastuslautakunta painottaa talouden seurannan tärkeyttä ja alijäämien hallittua kattamista. Taloussuunnitelman 2014-18 mukaan ne tulevat katettua suunnittelukaudella. Tarkastuslautakunta korostaa taloussuunnitelman noudattamisen tärkeyttä.

5. Henkilöstö

Henkilöstökertomus vuodelta 2013 antaa erittäin kattavan kokonaiskuvan sairaanhoitopiirin henkilöstöstä. Esitystapa on onnistunut ja keskeiset asiat nousevat hyvin esille.

Sairaanhoitopiiri on edennyt monessa keskeisessä asiassa tavoitteiden mukaisesti: määräaikaisten osuus henkilökunnasta on vähentynyt, sairauspoissaolot ovat vähentyneet, eläkkeelle siirtymisikää on saatu nousemaan, varhe-maksut ovat pienentyneet.

Kehityskeskustelujen käymisessä ei saavutettu asetettua tavoitetta. Käytyjen kehityskeskustelun määrä jopa väheni vuodesta 2012. Tarkastuslautakunta pitää tätä suuntausta huolestuttavana. Tarkastuslautakunnan mielestä kehityskeskustelujen merkitys korostuu nyt, kun on tulossa suuria muutoksia sekä sairaanhoitopiirin omassa toiminnassa että koko terveydenhuollossa.

Keski-Suomen sairaanhoitopiiri, Työterveyshuolto Aalto ja Kuntien eläkevakuutus tuottivat vuonna 2013 tehdyn työkyvyttömyyden hallinnan analyysin tiedoista toimenpideohjelman henkilöstö- ja talousriskien hallintaan ja työkykyjohtamisen toimenpiteiksi. Toimenpiteet otettiin huomioon työterveyshuollon vuoden 2014 toimintasuunnitelmassa. Tarkastuslautakunnan saaman käsityksen mukaan sairaanhoitopiirissä pyritään pienentämään riskiä ennakkoeläköitymisestä.

Sairaanhoitopiirissä toteutetaan kahden vuoden välein henkilöstökysely. Vuonna 2013 toteutetussa kyselyssä vastaajien määrä oli noussut vuodesta 2011. Vastaus-ten kokonaiskeskiarvo oli sama kuin edellisen kyselyssä (3,7). Huonoin arvosana tuli palkkauksen kohdalla (2,9). Työskentelyolosuhteille tuli arvosanaksi 3,5. Henkilöstökyselyn tuloksia on käsitelty laajasti johtotasolla, mitä asiaa tarkastuslautakunta pitää merkittävänä, mutta tulosten jalkauttaminen on henkilöstökertomuksen mukaan kesken.

6. Havainnot vuoden 2013 arviointikohteista

Jämsän ja Kuhmoisten eron vaikutukset

Jämsä ja Kuhmoisten ostivat palveluja yhteensä 5,3 milj. € vuonna 2013. Vuonna 2012 ostot olivat yhteensä 12,6 milj. €. Talousarviossa 2013 oli arvioitu ostojen määräksi 7,4 milj. €. Jämsän ja Kuhmoisten käyttämät palvelut vähenivät euromääräisesti yli 7 milj. € (58 %) edelliseen vuoteen verrattuna, mikä oli ennakoitua enemmän. Jämsästä saapuneet lähetteet vähenivät 1.797 kpl eli 69,4 % ja Kuhmoisista 179 kpl eli 80,3 %. Jämsän ja Kuhmoisten ostamat palvelut ovat siis vähentyneet ennakoitua nopeammin.

Sairaalan toiminta ei laskenut kuitenkaan samassa suhteessa. Aikaisemmin Jämsän ja Kuhmoisten käyttämä resurssi on käytetty osittain muiden jäsenkuntien hyväksi. Onko syynä ollut hoitoon pääsy kriteerien muutos, kysynnän kasvu vai patoutuneen kysynnän purkautuminen? Tämä lisää kuitenkin omalta osaltaan jäsenkuntien maksumuutusta. Jäsenkuntien lähetteet nousivat 3,5 % eli saman verran kuin muiden kuntien lähetteet vähenivät. Läheteiden kokonaismäärä ei pienentynyt, vaikka sairaanhoitopiiriin väestöpohja supistui.

Sairaanhoitopiiri on ostanut Jokilaakson Terveys Oy:ltä palveluja yhteensä 2,3 milj. €:lla, jossa on vähennystä 0,9 milj. € eli 28,8 %. Ostot ylittivät kuitenkin talousarvion 38,1 %:lla. Terveyspalvelujen tuotantoa koskevan sopimuksen voimassaolo päättyi 1.9.2014. Sairaanhoitopiiri päätti olla käyttämättä sopimukseen sisältyvää optiota ostojen jatkamisesta. Sairaanhoitopiirin tavoitteena on tehdä aiemmin ostopalveluina hankitut palvelut omana toimintana, koska sairaanhoitopiirin taloudellinen tilanne vaatii menojen karsimista ja toiminnan sopeuttamista. Sairaanhoitopiiri omistaa Jokilaakson Terveys Oy:stä 10 %:ia.

Liikelaitos KesLabin tiloihin tutustuminen

Tarkastuslautakunnan havaintojen mukaan näytteiden kulku ja käsittely on automatisoitu kliinisen kemian laboratorion puolella hyvin. Näytteiden käsittely sujuu nopeasti ja sujuvasti.

Toiminnan laatuun ja toimintavarmuuteen on kiinnitetty erityistä huomiota. Finas (Finnish Accreditation Service) on akkreditoinut KesLab:in vuonna 2012. Mittatekniikan keskus auditoi laatujärjestelmän vuosittain. Laboratorion omavaraisuusaste on 97,7 %. Tuotetuista palveluista 40 % on myyty muille. Saadun selvityksen mukaan liittyminen FimLab Oy:hyn on otettu huomioon toiminnan kehittämisessä. Vuonna 2013 ei enää investoitu laitteisiin organisaation muutoksen takia.

Liikelaitos Seututerveyskeskuksen toiminnan esittely

Seututerveyskeskuksen toimitusjohtajan paikkaa ei ole saatu täytettyä suunnitellussa ajassa.

Taloutta on pyritty sopeuttamaan kuntien taloustilanteeseen. Hoitopäivien määrä on laskenut, mutta haasteena on saada kustannukset vähenemään samassa suhteessa, koska kiinteiden kustannusten osuus menoista on suuri. Laukaassa jätettiin toinen, juuri saneerattu vuodeosasto kokonaan pois käytöstä, koska vähentyneen kysynnän takia sille ei ollut enää tarvetta. Laukaassa valmistui uusi hammashoitola, mikä parantaa palveluja, mutta samalla uudet tilat nostavat vuokraa. Lääkäripäivystysaikoja ollaan supistamassa eri toimipisteissä illasta ja viikonlopusta, mikä tarkastuslautakunnan saaman selvityksen mukaan on perusteltua ottaen huomioon palvelujen käyttö ko. aikoina ja syntyneet kustannukset.

Talousarvion 2014 mukaan seututerveyskeskuksen menot nousevat 1,9 %. Uusien tilojen takia vuokrakulujen ja poistojen nousu on suurempi kuin koko liikevaihdon nousu.

Vuoden 2014 henkilöstöbudjetti on miinusmerkkinen (-1.1 %).

Liikelaitos Pesulan tiloihin tutustuminen

Pesulan tilat ovat tehokkaassa käytössä, mutta ovat epäkäytännölliset. Koneiden ja laitteiden käyttöarvo on suurempi kuin myyntiarvo, koska ne ovat suunniteltuja nykyisiin tiloihin sopiviksi. Osa niistä lähenee käyttöikänsä loppua. Sairaanhoitopiiri myi pesulaliiketoiminnan Sakupe Oy:lle vuoden lopussa.

Liikelaitos Caterinan tiloihin tutustuminen

Caterinan tilat olivat toimivat. Ruokatuotanto oli kokonaisuutena tarkasteltuna järjestetty tehokkaasti. Suurin osa keittiön koneista toimii höyryllä. Pesulan toiminnan loppumisen takia höyryn saanti nykyisellä tavalla loppuu. Asia on järjestettävä uudelleen. Sairaanhoitopiirin omien osastojen sulkeminen ja ulkopuolisten asiakkaiden väheneminen ovat vähentäneet aterioiden myyntiä.

Palvelun suunnittelua ja hinnoittelua haittaa se, ettei Caterinalla ei ole käytössä tilaajan volyymitietoja ja niiden muutoksia. Sairaanhoitopiirissä ei ole nimetty ruokapalvelujen tilaajaa. Asiakkaiden ostokäyttäytymisen ennakointi on haasteellista ja siten riski liiketoiminnalle.

Ravitsemustyöryhmän rooli asiantuntijana potilasruokailun osalta on merkittävä, koska ravitsemus on osa potilaan hoitoa. Henkilöstöruokailutuotteen ja tilaustarjoilun taso olisi määriteltävä yhdessä tilaajien kanssa.

Väistö 3 ruokapalvelun uuden toimintamallin pilotointi alkoi 2.1.2014. Osastoemäntä hoitaa osaston ruokapalveluprosessin: tilaa ateriat, jakaa ne potilaille ja hoitaa astiahuollon.

Ruokahuollon tulevaisuudesta on laadittu viime vuosina useita selvityksiä. Tällä hetkellä on avoinna Uusi sairaala –hankkeen ruokahuollon perusratkaisu. Tämän takia mm. liikelaitoksen johtajan virka täytettiin määräaikaisesti. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä toimivan ruokahuollon järjestämistä Uusi sairaala –hankkeessa.

Sisäilmaongelmien takia tehtävät tiivistyskorjaukset (ns. kapselointi)

Tarkastuslautakunta sai selvityksen sisäilmaongelmien poistamiseen käytettävästä kapselointi tiivistyskorjauksesta. Kapseloinnilla tarkoitetaan menetelmää, jolla pyritään estämään epäpuhtauksien kulkeutuminen sisäilmaan. Huolellisesti toteutettu tiivistyskorjaus pidentää asiantuntijoiden mukaan tilojen käyttöikää 10-15 vuotta. Sairaanhoidopiirissä on käytetty kapselointimenetelmää, mm sadesairaalan, fysiatrian poliklinikan ja gravidan tiloissa. Tarkastuslautakunnan saaman käsityksen mukaan tämän tutustumiskäynnin perusteella sisäilmakorjausten tekemiseen paneudutaan huolella tavoitteena laadukas lopputulos.

Turvallisuustekniikka

Turvallisuustekniikka on oma vastuualue. Se toimii asiantuntijana seuraavissa vahinkoriskilajeissa:

- työturvallisuus (työn vaarojen arviointi, työpaikkakäynnit, sisäilmaryhmä, sidosryhmäyhteistyö)
- henkilöturvallisuus (tekniset valvontajärjestelmät, henkilökunnan koulutukset)
- rikosturvallisuus (vartiointipalvelut, viranomaisyhteistyö)
- palo- ja pelastusturvallisuus: (alkusammutus- ja evakuointikoulutukset yhteistyössä pelastuslaitoksen kanssa, palotarkastukset)
- kiinteistö- ja toimitilaturvallisuus (rakenteellinen turvallisuus)
- toiminnan jatkuvuus (valmiussuunnittelu)

Työturvallisuusriskit on kartoitettu kauttaaltaan shp:ssä vuosina 2007–2008. Riskienarviointeja päivitetään työterveyshuollon työpaikkaselvitysten yhteydessä ja viiranomaistarkastuksissa. Muilta osin toimitaan ohjaavan lainsäädännön mukaisesti.

Työturvallisuuden merkittävimmät riskit:

- hoitohenkilökuntaan kohdistuva fyysinen väkivalta ja sen uhka
- työssä jaksaminen
- sisäilmaongelmat

Tarkastuslautakunnan saaman käsityksen mukaan turvallisuustekniikan huolehdittavana olevat asiat on hoidettu asianmukaisesti. Tässä yhteydessä tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, että tarkasteltaessa yksittäistä riskienhallinnan osaluuetta tietoa on saatavilla hyvin ja riskienhallinnasta on huolehdittu, mutta sairaanhoitopiirin tasoisien kokonaiskuvan saaminen ei ole helppoa. Tarkastuslautakunta näkee tärkeänä riskienhallinnan kytkemisen päivittäiseen johtamiseen.

Perussopimuksen tilanne

Sairaanhoitopiirin perussopimuksen 2 §:ssä luetellaan kuntayhtymän jäsenkunnat. Kun Jämsä ja Kuhmoinen erosivat kuntayhtymästä, perussopimukseen tuli tältä osin päivittämisen tarve. Sairaanhoitopiirin hallitus päätti kokouksessaan 19.11.2012 lähettää muutetun perussopimuksen jäsenkuntien käsiteltäväksi siten, että se tulisi voimaan 1.1.2013 alkaen.

Perussopimuksen muutoksen on 18.3.2014 mennessä hyväksynyt 10 kuntaa. Näiden lisäksi Jyväskylän kaupunginvaltuusto on hyväksynyt perussopimuksen muutoksen sillä edellytyksellä, että ainakin perussopimuksen äänivaltaa koskevat rajoitteet neuvotellaan uudelleen vastaamaan jäsenkuntien osuuksia sairaanhoitopiirin peruspääomasta. Koska perussopimuksen muuttamista koskeva Kuntalain 79.1 § ei ole toteutunut, 1.1.2009 voimaan tullut perussopimus on voimassa edelleen.

Tarkastuslautakunta esittää valtuustolle, että se pyytää selvityksen hallitukselta selvityksen, mitä toimenpiteitä on suunniteltu perussopimuksen saattamiseksi ajan tasalle.

Omistajapolitiikka

Sairaanhoitopiirillä on yksi varsinainen tytäryhtiö, Keski-Suomen Sairaalahahvio Oy. Sairaanhoitopiiri oli aikaisemmin osaomistajana kolmessa yhtiössä: Medi-IT Oy, Kiinteistö Oy Kinkomaan Vitapolis ja Jokilaakson Terveys Oy. Vuonna 2013 tehtyjen päätösten myötä sairaanhoitopiiri tulee osaomistajaksi kolmeen uuteen yhtiöön Fimlab Laboratorio Oy, Sakupe Oy ja Istekki Oy.

Kolmelta yhtiöltä ostetaan toiminnan kannalta olennaisia palveluja: laboratorio, tietohallinto ja pesula. Sairaanhoitopiirin näkökulmasta on kyseessä merkittävä toimintapolitiikan muutos. Kaikki toiminnot eivät olekaan enää suoraan omassa määräysvallassa. Tämä edellyttää sairaanhoitopiiriltä yhtiöihin liittyvä omistajapolitiikan päivittämistä. Sairaanhoitopiirin on arvioitava toimintoihin liittyvä sisäisen valvonta, riskienhallinta, osto-osaaminen sekä omistajaohjaus. Sairaanhoitopiirin on huolehdittava siitä, että muodostuu kokonaiskuva ostetusta palvelusta.

7. Sopimusohjausneuvottelut

Tarkastuslautakunnan saaman käsityksen mukaan sairaanhoitopiirin kannalta sopimusohjausneuvottelut eivät onnistuneet toivotulla tavalla. Nykymuotoisilla sopimusohjausneuvotteluilla ei saavuteta tavoiteltua ohjausvaikutusta. Lopputuloksena neuvotteluista oli talousarvio, jossa pysyminen on erittäin haasteellista. Neuvotteluiden perusteella karsittiin jo ennestään tiukasta talousarviosta lisää ilman, että olisi osoitettavissa selviä, konkreettisia toimenpiteitä, joilla talousarviossa pysytään. Talous ja toiminta eivät ole tasapainossa nykyisessä prosessissa.

Sairaanhoitopiirin toimintaa ohjaa voimakkaasti kansallinen lainsäädäntö, esim. hoitotakuulaki, mikä asettaa raamit sairaanhoitopiirin toiminnalle.

Tarkastuslautakunta kannustaa jatkamaan jo aloitettua sopimusohjausprosessin uudistamista.

8. Vertailu muiden Erva-alueen sairaanhoitopiirien kehitykseen

Kuopion Yliopistollisen sairaalan erityisvastusalueeseen kuuluu viisi eri sairaanhoitopiiriä: Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri (KYS), Keski-Suomen sairaanhoitopiiri (KS shp), Etelä-Savon sairaanhoitopiiri (E-S shp), Pohjois-Karjalan sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymä (PKSSK) ja Itä-Savon sairaanhoitopiiri (I-S shp). Alla olevissa taulukoissa on nostettu eräitä keskeisiä tunnuslukuja esille eri sairaanhoitopiireistä.

Episodituottavuus 2012/sija sairaalaryhmässä ja oman tuottavuuden kehitys 2008-2012 (THL)(KYS ryhmässä yliopistolliset sairaalat, muut ryhmässä keskussairaalat)

	Tuottavuus/sija 2012		Oman tuottavuuden kehitys, indeksi 2008=100				
	Pisteluku	Sija ao. ryhmässä	2008	2009	2010	2011	2012
KYS	107	1/5	100	96	104	102	99
K-S shp	97	9/16	100	93	93	89	90
PKSSK	119	1/16	100	98	87	93	96
E-S shp	101	6/16	100	95	95	94	91
I-S shp	89	16/16	100	100	96	94	93

Keski-Suomen sairaanhoitopiirin tuottavuus on laskenut sairaanhoitopiireistä eniten vuosina 2008-2012.

Hoitotakuun toteutuminen 2013 Erva-alueen sairaanhoitopiireissä (THL)

	Hoitoon pääsyä odottaneet		Hoidon tarpeen arviointia odot- taneet		Lähetteen käsit- telyaika	
	Yli 180 vrk		Yli 90 vrk		Yli 21 vrk	
	Lkm	%	Lkm	%	Lkm	%
KYS	12	0,3	39	0,9	725	1,2
K-S shp	62	1,9	477	11,0	367	0,7
PKSSK	19	0,9	171	4,9	252	0,7
E-S shp	17	0,6	43	2,5	211	0,8
I-S shp	19	1,1	115	9,7	113	1,0

Keski-Suomen sairaanhoitopiiri on selvinnyt hoitotakuun velvoitteista lain edellyttämällä tavalla, mutta suhteessa muihin sairaanhoitopiireihin on vielä tehtävää.

Eräät talouden tunnusluvut kuntayhtymien tilinpäätösten 2013 perusteella

	Yli-/alijäämä €/väestö		Lainat €/väestö	Konsernilainat €/väestö	Vuosikate €/väestö	Poistot/invest. %
	2013	Kertynyt		väestö		
KYS	5,1	-55,5	265,5	531,9	59,6	23,8
K-S shp	6,8	-38,7	319,3	319,3	71,2	64,8
PKSSK	7,5	-6,1	370,5	480,0	58,0	61,3
E-S shp	7,3	-53,1	222,0	241,8	44,7	77,7
I-S shp	0	0	313,7	313,7	75,5	98,1

Neljällä sairaanhoitopiirillä on taseessa kattamatonta alijäämää. KYS ja PKSSK ovat organisoineet osan toiminnastaan konserniyhtiöiden kautta, mikä näkyy konsernilainojen määrässä.

9. Tarkastuslautakunnan esitys valtuustolle

Tarkastuslautakunta esittää valtuustolle tämän arviointikertomuksen arvionaan vuoden 2013 tavoitteiden toteutumisesta.

Yhteenvedona tarkastuslautakunta esittää valtuustolle:

1. että se pyytää hallitukselta selvityksen potilasturvallisuussuunnitelman jalkauttamisesta ja arvion potilasturvallisuuden tilasta sairaanhoitopiirissä
2. että se pyytää hallitusta määrittelemään sitovat toiminnalliset tavoitteet vuoden 2015 talousarvioon
3. että se pyytää hallitukselta selvityksen, mitä toimenpiteitä on suunniteltu perussopimuksen saattamiseksi ajan tasalle

ennen valtuuston ensimmäistä syksyn kokousta.

Jyväskylässä toukokuun 16. päivänä 2014

Keski-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän tarkastuslautakunta

Esko Tammenoja
puheenjohtaja

Tiina Minkkinen
varapuheenjohtaja

Tapani Mäki

Pia Nyman

Hellevi Saarenpää